

DIEREN Ongewenste hanen belanden vaak op straat

Van broedei naar dumpdoos

Kruipt er een hen of een haan uit het ei? De kans is fifty-fifty. Een uitkomst die het levenslot van de kip kan bepalen. Eigenaren zitten namelijk vaak niet te wachten op een mannetje, dus worden jaarlijks honderden hanen gedumpt. Waarom? En wat zijn de alternatieven?

Suzanne Rijnja en Jacey Minnes

Den Helder ■ Een stagiaire van dierenasiel 't Schuthok haalt voor- zichtig een haan uit het bovenste houten hokje, waar hij alleen zijn tijd in doorbrengt. Het zwarte beestje is niet bang en laat zich zonder moeite oppakken. Hij verblijft hier sinds hij begin deze maand werd gevonden door een wandelaar. Achtergelaten in een dichtgeplakte doos, zonder eten of drinken.

De haan kwam wankel en onder- voed binnen, maar het gaat inmid- dels goed met hem, vertelt bedrijfs- leidster Bianca Engels. Hanendump- ping en gebeuren vaker. Maar zo, achtergelaten in een doos, heeft z niet eerder gezien. „Ze worden meestal in het Robbenoordbos of bij Noorderhaven achtergelaten. Deze werd gedumpt bij het oude vogelasiel, waar nu tijdelijk de wildopvang van De Helderse Vallei zit. Dat is vast bewust gedaan.”

23 hanen

Er staan hoge boetes op het dump- pen van hanen. Het is dierenmis- handeling en strafbaar: de maxi- male straf bedraagt een gevang- nisstraf van drie jaar of een geld- boete van maximaal 19.500 euro.

Toch zijn er in 2025 wel 23 ha- nen bij 't Schuthok terechtgekome- n. En dat is best veel, vertelt Engels. De hanen die in het asiel komen, gaan zodra er plek is naar Het Blije Buitenleven. Een opvang-

locatie in Wieringerwerf waar het asiel nauw mee samenwerkt. De hanen kunnen zodra de locatie plek heeft daar blijven tot ze ge- plaatst worden. En dat kan soms lang duren. „Doordat er geen door- loop is, moeten de hanen hier ook langer blijven.”

Engels vertelt dat hanen vaak in groepen van vijf à zes worden gedumpt. „Dan weet je ook zeker dat het een dumping was. Bij ha- nen is dat makkelijker te weten dan bij bijvoorbeeld een katje op straat. Dat kan ook de weg kwijt zijn.”

Hanengedrag

Het dumpen van mannelijke kip- pen is niks nieuws, maar de laatste jaren nemen de aantallen toe. Dat vertelt Eline de Vries-Maarse, woordvoerder Stichting DierenLot. „Hoe kunnen mensen zo iets doen?”, vraagt ze zich af. „Ik ben echt in shock als ik zo iets zie. Men- sen denken dat iemand het beestje wel vindt als ze hem achterlaten. Maar er kan van alles gebeuren. Onbegrijpelijk.”

Hoe het komt dat de hanen ge- dumpt worden? „Mensen vinden het heel leuk om eieren uit te broe- den. Maar als je tien eieren koopt, weet je niet wat eruit komt. Er kunnen hanen tussen zitten, daar moet je goed over nadenken.”

Want een haan komt met hanen- gedrag. In een woonwijk kan hij de buurt wakker kraaien - in Den Helder is het daarom verboden een

haan te houden binnen de be- bouwde kom. Meerdere hanen bij elkaar gaat ook lang niet altijd goed. Een haan is dominant en leeft gebruikelijk met een groep hennen. Heb je er meer? Dan leidt dat regelmatig tot ruzie en gevech- ten. Je hebt dan genoeg ruimte nodig om ze apart te kunnen hou- den. En hij legt natuurlijk ook geen eieren, voor veel mensen een reden om kippen te houden.

Engels vertelt dat het ook wel eens gebeurt dat er een kip cadeau wordt gedaan, maar het geslacht verkeerd bepaald is en het een haan blijkt te zijn. Onlangs kwam in het nieuws dat 56 verwaarloosde hanen in iemands tuin waren gegooid in Brabant, een 'grap'. Wat is hiertegen te doen? „Voorlich- ting”, zegt De Vries-Maarse. „We proberen mensen zo bewust moge- lijk te maken.”

Geen plek

„Jij koopt het ei, dus jij bent ver- antwoordelijk. Die verantwoorde- lijkheid moet je ook nemen”, bena- drukt De Vries-Maarse. Dat ge- beurt volgens haar niet genoeg.

Met grote gevolgen voor de hanen, want het is lastig een plek voor ze te vinden. Stichtingen die dieren opvangen zitten vol, kinderboerde- rijen kunnen ze er meestal niet bij hebben, en er bestaat niet zo iets als een hanenasiel. „Daarbij, in een asiel is ook geen leven”, vult De Vries-Maarse aan. „We doen ons best voor de hanen die wij binnen-

krijgen, maar makkelijk is het echt niet. Daarom is het gewoon niet slim om een beestje te dumpen. Er is geen plek voor.”

Facebook

Stel: je hebt toch jonge hanen waar je vanaf wil, maar je wil ze niet naar de slacht brengen. Wat kan je dan wél doen? Het meest logische antwoord is om ze te verkopen of weg te geven. Dat kan online veel, via bijvoorbeeld Marktplaats of Facebookpagina's. Zo heeft Sjors van der Waals (22) uit Andijk de

De haan die laatst in een doos is achtergelaten, verblijft nu in asiel 't Schuthok.

FOTO REDMOUSE

Facebookgroep 'Haantje zoekt baantje' opgericht in 2018, toen hij 14 jaar was. „Ik fokte zelf kippen en merkte dat het lastig was om van de hanen af te komen. Toen ben ik de groep begonnen met een paar anderen. Het was heel klein eerst, maar het bereik is enorm toegenome- n.” De groep heeft nu ruim vierduizend leden. Daar worden advertenties van hanen gedeeld waar anderen op kunnen reageren. Sjors ziet het als een eerlijke ma- nier om van je haan af te komen. „Je doet het uit liefde en passie

voor de beesten. Je wil dat ze goed terechtkomen. Het is dus absoluut niet voor de slacht bedoeld.” Het zijn vaak medeliefhebbers die de beestjes kopen.

Dat er zo veel hanen gedumpt worden, vindt hij zorgelijk: „Je hebt een verantwoordelijkheid. Daar kies je voor. Als het goed is, heb je je goed ingelezen. Ook is de natuur in Nederland heel anders. In het bos is er geen voedsel voor kippen. Ze zijn gedomesticeerd en kunnen helemaal niet overleven in het wild hier.”

Toch werkt volgens De Vries- Maarse één ding het allerbeste: preventie. Wil je geen haan? Broed dan geen eieren uit. „Je kan ook gewoon een hen kopen.”

Koning te rijk

Gelukking loopt het voor sommige hanen uiteindelijk goed af. Wie herinnert zich nog de haan die twee jaar geleden in de trein van Alkmaar naar Den Helder werd gegooid door een groepje jonge- ren? Die heeft het nu goed voor mekaar bij Wijkboerderij Alkmaar.

„Een van onze bestuursleden had 'm in het nieuws gezien en daarbij stond dat-ie nog een plek zocht”, vertelt voorzitter Anja Tellesman. We vonden 'm zo leuk, dat we hem hebben opgehaald. In het begin was hij wat onrustig, maar inmiddels woont hij in een riante kippenschuur met zijn elf hennen. „Hij is echt prachtig, en het gaat geweldig met hem. 's Avonds slaapt hij op de stok, en de hennen liggen er omheen.” De haan uit de trein is nu de koning te rijk.

„Als je tien eieren koopt, weet je niet wat eruit komt. Er kunnen hanen tussen zitten

Eline de Vries-Maarse
Woordvoerder Stichting DierenLot

De haan die het nieuws haalde, leeft nu in Alkmaar. FOTO MEDIAHUIS

Hanen zijn gevoeliger en

Wat betekent zo'n dumping eigen- lijk voor een haan? We gaan erover in gesprek met dr. Esteban Rivas, psycholoog, filosoof, en eigenaar van het Instituut voor Dieren in Fi- losofie en Wetenschap.

U onderzoekt de intelligentie en het gevoelsleven van dieren. Wat weten we over de haan?

„Steeds meer. Zo weten we sinds twee jaar dat ze een zelfbewustzijn hebben en zichzelf in een spiegel kunnen herkennen.

Dat onderzoek is uitgevoerd aan de hand van het luchtalarm - dat hoge fluitachtige geluid dat hanen produceren om de hennen en kui- kens te waarschuwen voor bijvoor- beeld een roofvogel. Dat geluid maakt een haan alleen als-ie met an-

dere kippen is. Als hij alleen is, houdt hij zich stil. Net als wanneer hij alleen is en zichzelf in de spiegel ziet.”

En verder?

„Weten we ook dat kuikens nadat ze pas een paar dagen uit het ei zijn al basale vaardigheden hebben zoals kunnen tellen. Daarnaast zijn kip- pen in staat tot zelfbeheersing - daarbij is een test gedaan zoals de marshmallowtest: een snoepje voor de neus van een kind leggen en zeg- gen: als je nu even wacht, krijg je er over een paar minuten twee. Ook leuk om te weten: kippen kunnen spinnen als een kat. Ze maken het- zelfde geluid in dezelfde context, dus wanneer ze ontspannen en rus- tig zijn.”

Wat doet zo'n dumping met een haan?

„Een haan is net als de meeste dieren een sociaal wezen. Ze hebben aller- lei affectieve banden en kroelen niet alleen met mensen, maar ook met el- kaar. Dus als een haan gedumpt wordt, moet hij de rest ineens mis- sen.

Bij een dumping in een doos ziet de haan bovendien niks meer en heeft hij geen idee waar hij is. Een naare ervaring die hopelijk maar kort duurt. Het brengt enorme angst met zich mee.”

Ja, kunnen ze angst voelen?

„Zeker. We zien bij eigenlijk alle zoogdieren en vogels dat er specife- ke hersengebieden zijn die betrok- ken zijn bij allerlei gevoelens. Dus er

slimmer dan we lang dachten

is bij hen niet niet alleen angst, maar ook verdriet als ze gescheiden wor- den.”

Als een haan gedumpt wordt is de verontwaardiging vaak groot. Die

Wat betekent een dumping voor de haan in kwestie?

verontwaardiging is er vaak niet wanneer een kip gedood wordt om te eten. Hoe kan het dat we zo ver- schillend naar hetzelfde dier kijken?

„Ik denk dat het allemaal met de context te maken heeft. Mensen zien niet vaak wat er gebeurt in de veehouderij of slachthuizen. Een gedumpte haan in een doos komt in het nieuws en daardoor denken mensen: dat is zielig.

Voor de andere kippen - de meeste hanen worden als kuiken al afge- maakt omdat ze geen eieren leggen- komen niet op die manier in het nieuws. We stoppen weg dat het le- vende dieren zijn geweest als ze op ons bord liggen.”

Worden hun cognitieve vaardighe- den daarbij onderschat?

„Ik denk dat dat geldt voor alle boer- derijdieren. Zeker ook voor kippen, omdat het geen zoogdieren zijn. Veel mensen denken over die dieren: het zullen wel domme dieren zijn die zich laten gebruiken.

Dat vooroordeel was er ook in de wetenschap, die is nu met een in- haalslag bezig. Ze ontdekken: hé, ei- genlijk zijn ze veel slimmer en ge- voeliger dan we dachten. We hebben lang gedacht dat alleen mensen, apen en bijvoorbeeld olifanten dat hadden, maar dat is dus niet het ge- val.”

We leren meer over de dieren. Gaat dat iets veranderen in de manier waarop we met dieren omgaan?

„Dat kan op allerlei manieren. Ik denk dat het goed is om informatie

te presenteren vanuit de weten- schap. Dus niet zomaar een idee, ge- voel of intuïtie van iemand opnoe- men, maar verwijzen naar studies waaruit we kunnen concluderen dat het slimme dieren zijn met een uit- gebreed gevoelsleven. Als mensen daar regelmatig mee geconfron- teerd worden, gaan ze zich zeker af- vragen hoe ze zelf als individu en wij als samenleving met dieren om- gaan.”

Esteban Rivas geeft deze zaterdag van 11.00 tot 13.00 een kindercollege over het gevoelsleven van boerderijdieren in Den Helder. De presentatie vol filmpjes en verhalen is bedoeld voor iedereen vanaf 7 jaar en kost 3,50 euro per persoon. Voor meer informatie zie deheldersevallei.nl.